

VERSLAG VAN DE
LEERSTOEL ONDERWIJSARBEIDSMARKT

Kwantiteit en kwaliteit van leraren op de arbeidsmarkt
2017

Prof. dr. Frank Cörvers
Prof. dr. Marc van der Meer
Tilburg, 1 februari 2018

Inleiding

De Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt is gevestigd aan de Universiteit van Tilburg. De leerstoel wordt ingevuld door de bijzonder hoogleraren prof. dr. Frank Cörvers en prof. dr. Marc van der Meer. Beiden zijn voor 0,2 fte in dienst bij de Stichting Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt, en verbonden aan het Research Institute for Flexicurity, Labour Market Dynamics and Social Cohesion (ReflecT) van de Universiteit van Tilburg. De benoeming geldt voor een periode van vijf jaar (tot 1 maart 2018).

Afbakening onderzoeksgebieden

De onderzoeksgebieden van beide hoogleraren zijn onderverdeeld naar de kwantitatieve en kwalitatieve dimensie van de onderwijsarbeidsmarkt. Frank Cörvers dekt in het bijzonder de kwantitatieve invalshoek af, waarbij het vooral gaat om arbeidsmarktvaartstukken als mobiliteit, vervangingsvraag, vergrijzing, beloning en motivatie, arbeidsproductiviteit, etc. Marc van der Meer is vooral gericht op de kwalitatieve invalshoek, waarin vraagstukken als opleiding en professionalisering, leven lang leren en kwaliteit van de arbeid centraal staan, met extra focus op het middelbaar beroepsonderwijs. Als uitgangspunt voor de terugkoppeling naar beleid en het contact met het onderwijsveld staat voor beide bijzonder hoogleraren vooralsnog vooral de [Lerarenagenda](#) van het Ministerie van OCW centraal.

Meerjarenagenda leerstoelen

Daarnaast is door de leerstoelhouders in samenwerking met het CAOP en de andere CAOP-hoogleraren een meerjarenagenda ontwikkeld voor de periode 2015-2018, getiteld: "Transformaties en verschuivingen in het publiek domein – consequenties voor kwaliteit arbeid en arbeidsverhoudingen". Deze agenda vormt mede het kader voor de activiteiten.

Indeling werkzaamheden

De werkzaamheden van de hoogleraren zijn ingericht conform de doelstellingen van de leerstoel en hebben betrekking op onderwijs, onderzoek en de platformfunctie.

Onderwijs

Beide hoogleraren hebben hun expertise gedeeld via workshops, lezingen, moderatie en expert meetings, zowel georganiseerd door het CAOP als door verschillende andere instanties.

Onderzoek

Beide hoogleraren hebben het afgelopen jaar onderzoek verricht. Naar aanleiding daarvan zijn meerdere artikelen verschenen in boeken, tijdschriften en in de media.

In 2015 is een promovendus aangesteld die onderzoek doet naar het thema flexibele arbeidsrelaties in het onderwijs. De AiO is formeel aangesteld bij de Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt, en draagt bij aan de kennisagenda van de hoogleraren.

Activiteiten vanwege de platformfunctie

De leerstoel vervult een onderzoekrol en een platformfunctie voor kennisuitwisseling en kennisverspreiding op het terrein van de onderwijsarbeidsmarkt. In samenwerking met het CAOP maar ook met andere kennisinstellingen worden bijeenkomsten georganiseerd die van belang zijn voor de kennisdeling en uitwisseling tussen wetenschap, beleid en praktijk.

In 2017 werden op onderstaande thema's expertmeetings georganiseerd en bijgedragen aan langer lopende projecten:

- Lerarentekort
- Arbeidsmarkt onderwijs
- Werkdruk in het onderwijs
- De school als lerende organisatie
- Status en imago van de leraar
- Bevoegdheden-(stelsel)

Meerjarenagenda Leerstoelen 2015-2018

In 2014 is door de leerstoelen de meerjarenagenda ontwikkeld voor de periode 2015-2018, getiteld: "Transformaties en verschuivingen in het publiek domein – consequenties voor kwaliteit arbeid en arbeidsverhoudingen". Deze agenda vormt (mede) het kader voor activiteiten. Die activiteiten zijn ook vormgegeven in de lunchcolleges en de internationale initiatieven die in 2016 zijn genomen.

Eind 2017 / begin 2018 wordt deze agenda geactualiseerd.

"Staat van de ambtelijke dienst (STAD)"

Op 21 november 2017 is de vierde editie van STAD gepresenteerd en besproken tijdens het Jaarcongres van de Leerstoelen. STAD is op 2 november 2017 tijdens het BZK WERK congres aangeboden aan een vertegenwoordiger van de minister van BZK.

STAD is een coproductie van de leerstoelen ondersteund door kenniscentrum CAOP. Ten behoeve van STAD wordt door de hoogleraren, aangevuld met een groot aantal onafhankelijke deskundigen uit het (wetenschappelijke) netwerk, een observatie bij de voor leerstoelen relevante thema's geschreven. De hoogleraren OAM hebben beiden een bijdrage geschreven.

"Onderwijs aan het Werk"

In 2016 zijn de voorbereidingen voor een 'STAD' speciaal voor de sector onderwijs gestart. Deze publicatie onder de titel "Onderwijs aan het werk" verschijnt in mei 2018. In 2017 is getracht de expertmeetings georganiseerd door het CAOP zoveel mogelijk in het licht te doen staan van de verschillende bijdragen in deze publicatie.

Overig

De hoogleraren verzorgen ook individueel lezingen, interviews, publicaties, dragen bij aan onderzoek, publiceren in dagbladen en vakbladen en delen op andere manieren kennis, ook via social media. Zij worden veelvuldig geraadpleegd door bijvoorbeeld ministeries, beroepsverenigingen en andere kennisinstellingen.

Met de onderzoekadviseurs van het CAOP is overleg over mogelijkheden van (gezamenlijk) onderzoek. Er is uitwisseling van kennis op verschillende thema's van het vakgebied van de (onderwijs)arbeidsmarkt, methoden en technieken van onderzoek, etc. Er is afgelopen jaar met het CAOP samengewerkt voor onderzoek gericht op de problematiek rondom de lerarentekorten, discussie aangaande het stelsel van bevoegdheden. Samen met de CAOP-promovenda van de leerstoel en Bureau Regioplan is er een onderzoek afgerond naar de omvang en de betekenis van het Personeel Niet In Loondienst (PNIL) in het onderwijs (po, vo en mbo).

Netwerken

In het kader van het ontwikkelen van de kennisfunctie en het netwerk onderhoudt de leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt contacten met verschillende organisaties zoals:

- Kenniscentrum CAOP en het daaraan gelieerde CAOP Research
- De andere door het CAOP ondersteunde leerstoelen
- Verschillende directies bij OCW
- Research Institute for Flexicurity, Labour Market Dynamics and Social Cohesion at Tilburg University (ReflecT), waar de leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt is ondergebracht
- Departement Algemene Economie, in het bijzonder de sectie Onderwijs, van de School of Business and Economics (SBE) van de UM, en in relatie hiermee ook de Academische Werkplaats Onderwijs
- Institute for Transnational & Euregional Cross Border Cooperation & Mobility (ITEM) van de Faculty of Law aan de Universiteit Maastricht
- TIAS School for Business and Society van de UvT en TUE
- Onderwijsraad
- Inspectie van het Onderwijs
- SER, CPB en andere onafhankelijke adviesorganen
- Onderzoeksinstituten als Regioplan, Ecorys, TNS Nipo, Centerdata, IVA Onderwijs en het Welten-instituut (Onderzoekscentrum voor leren, doceren en technologie) van de Open Universiteit
- Stichting Samenwerking Beroepsonderwijs Bedrijfsleven (SBB)
- PO, VO en MBO Raad
- De vakorganisaties en beroepsverenigingen van docenten
- Expertisecentrum NEIMED over demografische transitie van de Open Universiteit en Zuyd Hogeschool
- NIDI
- het Amsterdams Instituut voor Arbeidsstudies (AIAS)
- Het Talma-instituut van de Vrije Universiteit
- De afdeling Life Long Learning en de faculteit der Ruimtelijke Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen
- Het lectoraat Beroepsonderwijs van de Hogeschool Utrecht en het Expertisecentrum Beroepsonderwijs, ecbo

Verslag prof. dr. Frank Cörvers

Frank Cörvers combineert zijn bijzondere leerstoel *Onderwijsarbeidsmarkt* met zijn rol als programmaleider *Menselijk Kapitaal in de Regio* en MT-lid bij het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA) aan de UM (0,6 fte). Bovendien vervult hij de leerstoel *Demografische Transitie, Menselijke Kapitaal en Werkgelegenheid* aan de Universiteit Maastricht, (0,2 fte). Tot slot is hij toezichthouder aan Zuyd Hogeschool, waar ook enkele lerarenopleidingen worden aangeboden.

Onderzoek en beleid

Mede in het kader van zijn leerstoel heeft Frank Cörvers onderzoek uitgevoerd op het terrein van de status en het imago van leraren. Bij de publicatie van dit rapport in mei 2017 is er in de media veel publiciteit gegeven aan het gedaalde imago van het lerarenberoep.

Een onderzoek naar de productiviteit en mobiliteit bij overheid en onderwijs ('Selectie uit de Poort') is gepresenteerd op het WERKcongres van het ministerie van BZK en gepubliceerd in de STAD van 2017.

Met het ministerie van OCW is er afgelopen jaar onder meer overleg geweest over de carrièrepaden van leraren en over de voltijdbonus voor leraren om het lerarentekort te verlichten (naar aanleiding van een ingezonden stuk in NRC Handelsblad).

Verder is er voor het Nationaal Regie-orgaan Onderwijs (NRO, onderdeel van NWO) een onderzoek uitgevoerd naar de opzet van een database voor (startende) leraren. Dit onderzoek wordt waarschijnlijk vervolgd in 2018, in samenwerking met enkele lerarenopleidingen. Tevens zijn er plannen om bij het NRO een voorstel in te dienen over de geografische en beroepsmobiliteit van leraren op de arbeidsmarkt.

Het onderstaande overzicht betreft onderzoek, presentaties en media-uitingen van het afgelopen jaar die gerelateerd zijn aan de Leerstoel Onderwijsarbeidsmarkt. In veel van het arbeidsmarktonderzoek dat Cörvers uitvoert, is de onderwijsarbeidsmarkt een segment van de publieke sector waaraan hij in het kader van de leerstoel extra aandacht besteedt.

Publicaties

B. Belfi, F. Cörvers, A. Mommers (2017), Naar een database van (startende) leraren en lerarenopleidingen: verkennend onderzoek naar de potentie en de wenselijkheid, ROA-R-2017/8, Maastricht University.

F. Cörvers, J. Wilschut (2017), Langer gemotiveerd doorwerken: 'Uitstroom van werkenden bij overheid en onderwijs: selectie uit de poort', in: J. Uijlenbroek, Staat van de Ambtelijke Dienst De motiverende overheid anno 2017, CAOP, Den Haag, pp. 131-140.

F. Cörvers (2017), LERARENTEKORT Beloon leraar die meer uren maakt extra, NRC Handelsblad, 7 september.

F. Cörvers (2017), Opinie Laat leraren meer uren maken voor meer geld, nrc.nl, 5 september

A. Leemans, K. van Bergen, J. Lubberman, M. Amsing, F. Cörvers (2017), Personeel niet in loondienst (PNIL) in het po, vo en mbo, Regioplan/ROA, Amsterdam.

F. Cörvers, S. van der Ploeg (2017), Laag zelfbeeld van leraren begint op de opleiding, Economische Statistische Berichten, Vol. 102, p. 494.

F. Cörvers, A. Mommers (2017), Lesgeven onder de tropische zon, Didactief, 1 mei.

F. Cörvers, A. Mommers (2017), Lesgevend personeel in Caribisch Nederland, Economisch Statistische Berichten, Vol. 102, p. 86.

F. Cörvers, A. Mommers, S. van der Ploeg, S. Sapulete (2017), Status en imago van de leraar in de 21ste eeuw, ROA-R-2017/5, ROA/Ecorys, Maastricht University.

R. van der Aa, F. Cörvers, R. Schoon (2017), Met een blik op het verleden, Een inventarisatie van eerdere projecten en maatregelen ter vermindering van lerarentekorten in het po, vo en mbo, CAOP, Den Haag.

Lezingen

Onderwijsarbeidsmarkt: Bevoegdheid, bekwaamheid en lerarentekorten
Expert meeting CAOP
Den Haag, 14 maart 2017

Co-referaat Een lerende instelling: Inquiry naar het professioneel kapitaal in het mbo (Klatter & Van der Meer, 1 november 2016)
Expert meeting CAOP
Den Haag, 6 juni 2017

Reflectie op "Evaluatie CAO afspraken Primair Onderwijs" - Rapport AEF
AEF
Utrecht, 14 juni 2017

Reflecties en stellingen Lerarentekort
Expert meeting CAOP
Den Haag, 27 juni 2017

Aanpak en analyses lerarentekort basisonderwijs
Radiant Lerarenopleidingen
Rotterdam, 7 september 2017

Arbeidsmarktrelevantie mbo-opleidingen
4 oktober 2017 ROC Tilburg
10 oktober 2017 ROC KWIC Den Bosch
30 oktober 2017 ROC De Rooi Pannen Tilburg
14 november 2017 ROC KWIC Den Bosch

Langer gemotiveerd doorwerken en 'Selectie uit de Poort'
WERKcongres ministerie van BZK
Den Haag, 2 november 2017

Werkdruk in het wetenschappelijk onderwijs
Expert meeting CAOP
Den Haag, 13 december 2017

Media

Deeltijd docent kan lerarentekort oplossen, Trouw, 28 oktober

'Zet mij in een school neer en ik word weer juf', De Groene Amsterdammer, 11 en 12 oktober

Steeds meer juffen, maar helaas in deeltijd, Trouw, 10 oktober

Extra geld basisonderwijs verzacht slechts deel van de pijn, bnr.nl, 5 oktober

Het begint aan de basis, BNR Nieuwsradio, 5 oktober

Juffen en meesters mogen best wat meer verdienen, NRC Handelsblad, 21 augustus

Hoe lossen we het lerarentekort op?, EenVandaag, 21 augustus

Laag aanzien + laag salaris = lerarentekort, Pulse Media Group, juli

Laat deeltijdjuffen en -meesters voltijd werken, De Volkskrant, 23 juni

Zak geld betekent niet vanzelf meer leraren, De Volkskrant, 19 juni

'Scholen hebben het uitzendmonster zelf gecreëerd', Trouw, 12 juni

Leraren willen nu écht minder druk, beter salaris en meer collega's, NRC Handelsblad, 8 juni

Deze pabo studenten hebben nog geen diploma, wel een baan, De Volkskrant, 6 juni

Al dat gemopper doet het imago van leraren al helemaal geen goed, Trouw, 27 mei

Leraar kampt met imagoprobleem, Radio1.be, 24 mei

Aanzien beroep leerkracht verschrompelt sterk, Nederlands Dagblad, 24 mei

'Aanzien van leraar op basisschool flink gedaald', Dagblad de Limburger–Limburgs Dagblad, 24 mei

Onderzoek: imago en salaris basisschooldocent verslechtert, EenVandaag, 23 mei

Aanzien leerkracht maakt vrije val, De Volkskrant, 23 mei

Aanzien van leraar flink gedaald, Reformatorisch Dagblad, 23 mei

Basisschooldocent geniet minder aanzien dan docent middelbare school, Nu.nl, 23 mei

Daalt het aanzien van leraren inderdaad zo hard?, Punt, 23 mei

Lerarentekort. Wat is er nu echt aan de hand?, Schooljournaal, 20 mei

Breng salaris po en vo in evenwicht, ScienceGuide, 5 April

Scholen schreeuwen om mensen, Onderwijsblad AOb, 1 april

Meester Thijs eist gelijke betaling, De Volkskrant, 28 maart

Basisschoolleraars eisen meer loon, Algemeen Dagblad, 21 maart

Een oproep aan het nieuwe kabinet: Geef de basisschoolleraar een beter salaris, De Correspondent, 20 maart

Verslag prof. dr. Marc van der Meer

Marc van der Meer is bijzonder hoogleraar Onderwijsarbeidsmarkt sinds 1 maart 2013. Hij is tevens als onafhankelijk wetenschappelijk adviseur in deeltijd aangesteld bij de Samenwerkingsorganisatie Beroepsonderwijs-Bedrijfsleven (S-BB), voor 0,4 fte.

In dit verslag worden de belangrijkste externe activiteiten gemeld. Van diverse activiteiten zijn regelmatig ook verslagen, brochure of video's gemaakt. Op deze wijze is de platformfunctie van de leerstoel verder versterkt.

Publicaties

Bundel: Marc van der Meer (ed.) 'Naar een lerend bestel in het mbo', Den Haag: NRO

Marc van der Meer (2017). Inleiding

Ellen Klatter en Marc van der Meer (2017). Een lerende instelling- inquiry naar professioneel kapitaal in het mbo. Position paper voor OCW/NRO. *Hoofdstuk 1 in de bundel*

Meer, M. van der & L.Nieuwenhuis (2017). Beroepsonderwijs in de regio: ecosystemen, lerend vermogen en publieke waarde. Position paper voor OCW/NRO. *Hoofdstuk 4 in de bundel*

Marc van der Meer (2017). Twee kanten van dezelfde medaille? Decentralisatie van overheidsbeleid en onderwijskwaliteit in het mbo. Position paper voor OCW/NRO. *Hoofdstuk 6 in de bundel*

Afzonderlijk gepubliceerd:

Marc van der Meer (2017), Twee kanten van dezelfde medaille? Decentralisatie van overheidsbeleid en onderwijskwaliteit in het mbo, Den Haag: CAOP.

Boekpublicatie

Meer, M. van der & E. Verheijen (2017). *De blik van buiten - De kennisinfrastructuur en professionalisering in het mbo.* 's-Hertogenbosch: echo. *Komt binnenkort uit.*

Afzonderlijke gepubliceerde hoofdstukken:

Marc van der Meer, Jan Peter van en Toren en Tammie Lee (2017), Transforming vocational education: encouraging innovation via public private partnerships'. In: E. de Bruijn, S. Billett & J. Onstenk (eds) (2017). *Enhancing Teaching and Learning in the Dutch Vocational Education System - Reforms Enacted*. Berlijn: Springer Verlag, pp.57-82.

Westerhuis A. & M. van der Meer (2017). 'Great expectations- local VET and industry relations'. In: E. de Bruijn, S. Billett & J. Onstenk (eds) (2017). *Enhancing Teaching and Learning in the Dutch Vocational Education System - Reforms Enacted*. Berlijn: Springer Verlag, pp.83-102.

Marc van der Meer, Jan Peter van den Toren & Tammie Lee. 'Transforming vocational education: encouraging innovation via public private partnerships'. In: E. de Bruijn, S. Billett & J. Onstenk (eds) (2017). *Enhancing Teaching and Learning in the Dutch Vocational Education System - Reforms Enacted*. Berlijn: Springer Verlag, pp.57-82.

Marc van der Meer (2017), Vocational education in the Netherlands, in *The Dutch Way in education- Teach, learn, & lead the Dutch way*, Helmond: Onderwijs maak je samen/ De Brink Foundation, p.177-199.

Marc van der Meer (2017), Het beroepsonderwijs, in *The Dutch Way in education- Teach, learn, & lead the Dutch way*, Helmond: Onderwijs maak je samen/ De Brink Foundation. Nederlandse versie.

Marc van der Meer en Paul van Leeuwen (2017). 'De motiverende overheid in de regio, ervaringen van de werkplaats arbeidsmarktbeleid in de metropoolregio Eindhoven', in CAOP: *De motiverende overheid*, p.259-270.

Marc van der Meer (2017), 'Vorming in perspectief- het leiderschap in het mbo van 2017'. In C.Pots: *Navigeren met het hart. Leaders met visie over de toekomst van het mbo*, pp.206-2013.

Rapporten

Marc van der Meer en Ruud van der Aa (2017), *Educatie in Noord-Brabant: Een verkenning van beleid, visie en strategie*. Tilburg: Reflect.

Marc van der Meer (2017). *Een propositie voor een nieuwe educatie: een initiatief van de Brabantse ROC's*, mimeo, Tilburg: Reflect.

Ton Wilthagen, Marc van der Meer & Mariette Amsing, N.Zekic, F, Hendrickx. (2017). *Naar een toekomstbestendige cao Nederlandse Universiteiten. Een analyse vanuit flexicurity-perspectief*, Tilburg: Reflect.

SER Brabant (2017), *Toerusten en innoveren: een toekomstbewust arbeidsmarkt- en onderwijsbestel*, Den Bosch: Brabant Advies. Hoofdauteur, geschreven met Marlie van Santvoort, Alwin Groen en Leo Dubbeldam.

Media overzicht

Frank Mollema, Hoe noodzakelijk en ethisch zijn lokkertjes om het lerarentekort te bestrijden? Nationale onderwijsgids, 16 juni 2017.

Kaya Bouma, *Acht orthodox problemen voor het lerarentekort*, De Volkskrant, 19 juni 2017. Twee bijdragen

Inge Jansen, Wat is er bekend over het nut van beroepswedstrijden? *NRC Handelsblad*, 14 oktober 2017

Marieke Gervers en Marc van der Meer, 'Het mbo moet lef tonen', *het Parool*, 5 oktober 2017

Radio-interview in *BNR Nieuws Radio*, 2 oktober 2017.

SER magazine. Interview samen met Marlie van Santvoort. December-januari 2017.

Wouter Boonstra, VO in actie: geest uit de fles bij leraren, *Intermediair online*, 27 november 2017.

Losse artikelen

Ellen Klatter en Marc van der Meer. 'De lerende instelling - Niet alleen wat, maar ook waartoe' in *Schoolmanagement*, augustus 2017.

Marc van der Meer. 'Bezinning noodzakelijk, bestuurlijk verhoudingen binnen mbo-instellingen', in *Schoolmanagement*, pp.27-29. Juni 2017.

Adri Pijnenburg en Marc van der Meer, 'Welke techniek in de arbeidsmarkt van de toekomst', in: *Profiel*, oktober 2017, pp.18-21.

Marc van der Meer, 'Landelijke afspraken over de ontwikkeling van het mbo in de regio', in: *Profiel*, juni 2-017, pp.24-26.

Serie in scienceguide over mbo.

Redacteur van de hele serie, er zijn in 2017 12 bijdragen gepubliceerd, van mij persoonlijk:

Ellen Klatter en Marc van der Meer, 'Een lerende instelling', in: *Scienceguide*, 14 maart 2017

Marc van der Meer en Loek Nieuwenhuis, 'Aan wie legt het mbo verantwoording af?', in: *Scienceguide*, 27 juni 2017.

Renée van Schoonhoven en Marc van der Meer, 'Besturen: van, voor en door leraren? Meer politieke aandacht voor de docent in mbo', in: *Scienceguide*, 15 november 2017,

Marinka Kuipers en Marc van der Meer, 'Een leven lang leren- wie zit er op te wachten?', in: *Scienceguide*, 30 november 2017.

Lezingen/ inleidingen (selectie)

SBB - omgevingsessies over:

- Vmbo (24 januari 2017)
- Politiek in Nederland (7 maart 2017)
- Hybride leren (30 mei 2017)
- Leven lang leren - tevens afscheid van Ruud Baarda (3 juli 2017).
- Een toekomst voor Boris – tevens afscheid van Will Seignette (12 september)
- Naar een lerend bestel in het mbo (12 december)

Inleidingen op onderwijsinstellingen:

- KW1C: leven lang ontwikkelen, 12 januari 2017
- ROC van Amsterdam, Narratief verantwoorden in de bpv, bestuursconferentie, 14 februari 2017
- ROC Landstede: jaarlijkse docentendag, 18 april 2017
- Da Vinci college- internationale TA3 conferentie, 12 juni 2017.
- Minkema college, Woerden 5 oktober 2017
- Amsterdamse MBO-instellingen over stadsbekwaam opleiden, 'Niet drie maar vier ladders', 6 november 2017.

Overige inleidingen/ bijdragen (selectie):

- O&O fonds huisartsen, 'toekomst van het fonds voor de huisartsen', Driebergen: 12 juli 2017.
- CAOP, over leven lang ontwikkelen', Den Haag: 19 juni 2017.
- FONTYS PTH-lerarenopleiding, 'Toerusten en innoveren in de techniek', Eindhoven, september 2017.
- VTOI- 'bestuurlijke verhoudingen in het mbo', Apeldoorn 17 mei 2017.
- Consortium voor innovatie conferentie. 'Ambities van daadkrachtige bestuurders- dromen in het kennispact 3.0'. In: Efteling, 5 april 2017.
- Plenaire introductie bij Landelijke dag techniek, Nijkerk, Consortium beroepsonderwijs, 1 juni 2017.
- Practoraten netwerk, 'Publiceren doe je zo', Utrecht, 30 juni 2017.
- Netwerk ondernemingsraden bve. 'Scholing en professionalisering van ondernemingsraden', Soesterberg, 28 september.
- Bedrijfstaggroep Entree, 4 oktober 2017, Soesterberg
- Nederlandse Arbeidsmarktdag, 'Een nieuw perspectief op educatie'. 12 Oktober, Utrecht.
- Introductie bij bijeenkomst EVP, 'Toerusten en innoveren', bij: Van de Lande, 12 oktober 2017, Vegchel.
- Meesterschapsprogramma HvA, 'De school en zijn omgeving', 3 november 2017.
- Landelijk netwerk examinering, 'Leven lang ontwikkelen', 7 november 2017, Bunnik
- Tweede internationale techniekconferentie, 'Hybride leeromgevingen', plenaire opening met Adri Pijnenburg, Eindhoven; PSV-stadion, 10 november 2017
- Workshop over 'personeelsvoorziening in de techniek', bij idem: Tweede internationale techniekconferentie, 'Hybride leeromgevingen', Eindhoven; PSV-stadion, 10 november 2017

- Bedrijfstakgroep Zorg, welzijn, sport, 'Responsief onderwijs in ZWS', Woerden, 30 november 2017
- OOG-Netwerk/ Ministerie OCW, 'Leven lang ontwikkelen', 9 december 2017.
- Groene onderwijs - panel voor de toekomst, Houten.

Internationaal:

- Workshop 'Social pacts during the crisis', Mannheimer Zentrum fuer Europaeische Sozialforschung. Introductie: Social pacts in the Netherlands'. 5-6 oktober 2017

Dienstverband: CAOP/Leerstoel OAM: 0,2 fte; UVT: 0,2 fte; S-BB: 0,4 fte.

Governance

- Lid Raad van Toezicht Esprit Scholen, voorzitter Commissie kwaliteit, onderwijs en governance, Amsterdam.
- Lid Raad van Advies Consortium Beroepsonderwijs.
- Lid College van Advies, SVO Vakschool.
- Voorzitter Nederlandse Vereniging voor Arbeidsverhoudingen.
- Adviseur Stichting 'Ieder mbo een practoraat'
- Fellow Amsterdams Instituut voor Arbeidsstudies.

Twitter: @marcvdrmeer

Website: marcvandermeer.org